فصلنامه رویکردهای پژوهشی نو در علوم مدیریت

شماره ۳۲،
دوره دوازدهم،
سال ششم،
زمستان ۱۴۰۲
صص ۱-۹

نقش شبکه‌های اجتماعی در پیشرفت تحصیلی و علاقه‌مندی به تحصیل دانش‌آموزان مقطع ابتدایی

مرضیه توکلی[۱]، محمد کیخایی افوسی[۲]، سجاد حاتمی دارانی[۳]، مجتبی حیدری دارانی[٤]

چکیده

پژوهش حا ضر باهدف برر سی نقش شبکه‌های اجتماعی در پیشرفت تحصیلی و علاقه‌مندی به تحصیل دانش‌آموزان مقطع ابتدایی انجام شد. روش پژوهش برحسب هدف کاربردی برحسب نوع داده، کمی و برحسب زمان گردآوری داده، مقطعی و برحسب روش گردآوری داده‌ها و یا ماهیت و روش پژوهش، توصیفی- همبستگی بود. جامعه آماری این پژوهش شامل والدین دانش‌آموزان مقطع ابتدایی منطقه ۱۲ شهر تهران که تعداد ۳۰۳ نفر از آن‌ها از طریق روش نمونه‌گیری خوشه‌ای مرحله‌ای به‌عنوان حجم نمونه انتخاب شدند. به‌منظور جمع‌آوری داده‌های موردنیاز از پرسشنامه‌های استاندارد پرسشنامه شبکه اجتماعی مجازی نامداری (۱۳۹٤)، پیشرفت تحصیلی فام و تیلور (۱۹۹٤)، علاقه‌مندی به ادامه تحصیل هاشمی پور و همکاران(۱۳۹۰) ا ستفاده شد. به‌منظور محا سبه روایی از روایی محتوایی و سازه و به‌منظور محا سبه پایایی از ضریب آلفای کرون باخ و ضریب پایایی ترکیبی استفاده شد که نتایج بیان‌گر روا و پایا بودن پرسشنامه‌های پژوهش بود. جهت تجزیه‌وتحلیل داده‌ها از آمار توصیفی (میانگین، انحراف معیار، چولگی و کشیدگی) و آمار استنباطی (همبستگی پیرسون و رگرسیون چندمتغیره با نرم‌افزار SPSS-V.23) استفاده شد. نتایج پژوهش حاکی از آن بود که شبکه‌های اجتماعی در پیشرفت تحصیلی و علاقه‌مندی به تحصیل دانش‌آموزان مقطع ابتدایی، نقش دارد.

کلمات کلیدی: شبکه‌های اجتماعی، پیشرفت تحصیلی، علاقه‌مندی به تحصیل، دانش‌آموزان ابتدایی

[۱]دکتری تخصصی، گروه برنامه ریزی درسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد رودهن، رودهن، ایران (نویسنده مسئول)
m.tavakoli808080@gmail.com
[۲]دانشجوی کارشناسی، گروه علوم تربیتی گرایش آموزش ابتدایی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد خمینی شهر، خمینی شهر، ایران
mohamadkeykhaeiafous315@gmail.com
[۳]دانشجوی کارشناسی، گروه علوم تربیتی گرایش آموزش ابتدایی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد خمینی شهر، خمینی شهر، ایران
sjhd2913@gmail.com
[٤]دانشجوی کارشناسی، گروه علوم تربیتی گرایش آموزش ابتدایی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد خمینی شهر، خمینی شهر، ایران
mojtabaheydari5471@gmail.com

[Downloaded from mail.jnraims.ir on 2026-11-19]

شماره ۳۲،
دوره دوازدهم،
سال ششم،
زمستان ۱۴۰۲
صص ۱-۹

۱-مقدمه

دانش‌آموزان مقطع ابتدایی[1]، کودکانی هستند که معمولاً از ٦ تا ۱۲ سالگی مشغول به تحصیل می‌باشند. این دوره از تحصیل، مرحله‌ای بسیار مهم در زندگی تحصیلی و رشد کودکان است و تأثیر بسزایی بر توسعه فردی، اجتماعی و تحصیلی آن‌ها دارد. در این مرحله از تحصیل، دانش‌آموزان با مفاهیم و مهارت‌های پایه‌ای آموزشی آشنا می‌شوند. آموزش‌وپرورش در این مرحله باید به‌گونه‌ای باشد که علاقه و توجه کودکان را جلب کرده و زمینه‌ای مناسب برای یادگیری آن‌ها فراهم کند(دهقان منشادی و همکاران،۱٤۰۱). در مقطع ابتدایی، دانش‌آموزان علاوه بر درس‌های تئوری، با فعالیت‌های عملی، بازی‌های آموزشی و فعالیت‌های هنری نیز آشنا می‌شوند. این فعالیت‌ها به کودکان کمک می‌کنند تا مهارت‌های اجتماعی، خلاقیت، حل مسئله و همکاری را تقویت کنند(میشرا[2]، ۲۰۲۰). با توجه به حساسیت و مهم بودن این مقطع ابتدایی، لازم است که معلمان، والدین و جامعه به‌طورکلی به‌خوبی باهمکاری و هماهنگی، برای ارائه یک زیرساخت آموزشی مناسب و پشتیبانی از رشد و توسعه سالم دانش‌آموزان ابتدایی کار کنند(سینایی و همکاران، ۱٤۰۰).

در دنیای امروز، شبکه‌های اجتماعی[3] نقش بسیار مهمی در زندگی افراد ایفا می‌کنند. این شبکه‌ها امکان ارتباط و تعامل میان افراد را فراهم آورده‌اند و به‌نوعی محیطی ایجاد کرده‌اند که افراد می‌توانند افکار، عقاید و تجربیات خود را با دیگران به اشتراک بگذارند(رمضان[4] و همکاران،۲۰۲۳). دانش‌آموزان نیز به‌عنوان بخشی از این جامعه آنلاین، از مزایای شبکه‌های اجتماعی بهره می‌برند. این شبکه‌ها می‌توانند به‌عنوان ابزاری آموزشی مورد استفاده قرار گیرند و به افزایش تعامل و همکاری میان دانش‌آموزان کمک کنند. همچنین دانش‌آموزان می‌توانند از طریق شبکه‌های اجتماعی اطلاعات و دانش جدید را کسب نموده و در فرآیند یادگیری خود به‌کارگیرند(میرعالی و همکاران،۱۳۹۹). درعین‌حال، استفاده نادرست از این ابزارها می‌تواند آسیب‌های جدی به دانش‌آموزان وارد کند. بنابراین، آموزش صحیح در مورد چگونگی استفاده از شبکه‌های اجتماعی و آگاهی سازی در مورد خطرات احتمالی آن، امری ضروری است تا دانش‌آموزان بتوانند از مزایای این شبکه جهانی بهره‌مند شوند و درعین‌حال خود را در برابر آسیب‌های آن محافظت نمایند(کاراتی کوئیت و کاراتی کوئیت[5]،۲۰۲۳).

پیشرفت تحصیلی[6] برای دانش‌آموزان بسیار حائز اهمیت است. موفقیت در تحصیل می‌تواند آینده شغلی و اجتماعی آن‌ها را تضمین کند و به‌عنوان پایه‌ای برای رسیدن به اهداف شخصی و حرفه‌ای آنان عمل کند(گلکار،۱٤۰۲). با پیشرفت تحصیلی، دانش‌آموزان می‌توانند توانایی‌های خود را شناسایی کرده و بستر مناسبی برای رشد و شکوفایی استعدادهایشان فراهم شود. علاوه بر این، پیشرفت تحصیلی به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا مهارت‌های مختلف ازجمله تفکر انتقادی، حل مسئله و ارتباط مؤثر را توسعه داده و خود را برای ورود به بازار کار آماده سازند(آستاتکه[7] و همکاران،۲۰۲۳). بنابراین، اهمیت پیشرفت تحصیلی در دستیابی دانش‌آموزان به آینده‌ای موفق و پایدار غیرقابل‌انکار است و این امر لزوم استفاده از همه ابزارهای ممکن ازجمله شبکه‌های اجتماعی را برای بهبود عملکرد تحصیلی آنان آشکار می‌سازد(الیاسی و همکاران،۱٤۰۲).

علاقه‌مندی به تحصیل[8] در دانش‌آموزان یک عامل بسیار مهم و تعیین‌کننده دیگر برای پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان محسوب می شود. زمانی که دانش‌آموزان به آنچه می‌آموزند علاقه‌مند باشند، انگیزه و تلاش بیشتری برای یادگیری و موفقیت خواهند داشت(موسی کلایی و همکاران، ۱٤۰۰). علاقه‌مندی به تحصیل دانش‌آموزان را قادر می‌سازد تا به‌طور فعال و باانگیزه در

1 Elementary school students
2 Mishra
3 Social Networks
4 Ramzan
5 Caratıquıt & Caratıquıt
6 Achievement
7 Astatke
8 Interest in education

[Downloaded from mail.jnraims.ir on 2026-11-19]

شماره ۳۲،
دوره دوازدهم،
سال ششم،
زمستان ۱۴۰۲
صص ۱-۹

فرآیند آموزش مشارکت کرده و از آن لذت ببرند. همچنین علاقه‌مندی به تحصیل به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا مهارت‌های مختلفی همچون تمرکز، نظم‌پذیری و پشتکار را توسعه دهند(عزیزی[1] و همکاران،۲۰۱۹). شبکه‌های اجتماعی می‌توانند در ایجاد و تقویت و علاقه‌مندی در میان دانش‌آموزان نقش مهمی ایفا کنند، زیرا این شبکه‌ها محیطی جذاب و تعاملی را فراهم آورده و امکان به اشتراک‌گذاری علایق و تجربیات تحصیلی را فراهم می‌سازد(میشرا،۲۰۲۰).

با توجه به اهمیت موضوع پژوهش حاضر، انجام این پژوهش بسیار ضروری است. درنهایت می‌توان گفت که این پژوهش در پی پاسخ به این سؤال است که، شبکه‌های اجتماعی در پیشرفت تحصیلی و علاقه‌مندی به تحصیل دانش‌آموزان مقطع ابتدایی چه نقشی دارد؟

۲- روش‌شناسی

روش پژوهش برحسب هدف کاربردی برحسب نوع داده، کمی و برحسب زمان گردآوری داده، مقطعی و برحسب روش گردآوری داده‌ها و یا ماهیت و روش پژوهش، توصیفی- همبستگی بود. جامعه آماری این پژوهش شامل والدین دانش‌آموزان مقطع ابتدایی منطقه ۱۲ شهر تهران که تعداد ۳۰۳ نفر از آن‌ها از طریق روش نمونه‌گیری خوشه‌ای مرحله‌ای به‌عنوان حجم نمونه انتخاب شدند. به این صورت که از میان مدارس ابتدایی دخترانه و پسرانه منطقه ۱۲ شهر تهران ٦ مدرسه، که از این ٦ مدرسه، ۳ مدرسه پسرانه و ۳ مدرسه دخترانه، و از هر مدرسه ۵۳ دانش‌آموز انتخاب شدند که بعد از حذف ۱۱ پرسشنامه درنهایت ۳۰۳ پرسشنامه موردبررسی قرار گرفت. ابزارهای پژوهش به شرح زیر بودند:

۱) پرسشنامه شبکه اجتماعی مجازی نامداری (۱۳۹٤):

این پرسشنامه توسط نامداری (۱۳۹٤) تهیه‌شده است و دارای ۳۰ گویه است. این پرسشنامه دارای دو مؤلفه است. مؤلفه‌ی نگرش نسبت به استفاده از شبکه‌های اجتماعی شامل گویه‌های ۱۵-۱ بوده که فرد میزان موافقت خود را بر روی طیف چهاردرجه‌ای لیکرت (کاملاً موافقم نمره ٤، موافقم نمره ۳، مخالفم نمره ۲، کاملاً مخالفم نمره ۱) مشخص می‌کند و مؤلفه‌ی میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی شامل گویه‌های ۳۰-۱۵ می‌باشد که فرد میزان استفاده‌ی خود از شبکه‌های اجتماعی را بر روی طیف چهاردرجه‌ای لیکرت (هرگز نمره ۱، به‌ندرت نمره ۲، اکثر اوقات نمره ۳ و دائماً نمره ٤) تعیین می‌نماید. برای نمره‌گذاری پرسشنامه، گویه‌هایی که یک مؤلفه را تشکیل می‌دهند با یکدیگر جمع می‌شوند. روایی و پایایی این پرسشنامه توسط تهیه‌کنندگان این پرسشنامه مورد تائید قرار گرفت. لازم به ذکر است که اعتبار این پرسشنامه در عامل میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی ۰/۸۸، در نگرش در رابطه با شبکه‌های اجتماعی ۰/۸۱ و برای کل پرسشنامه ۰/۹۱ به دست آمد.

۲)پرسشنامه پیشرفت تحصیلی فام و تیلور (۱۹۹٤):

این پرسشنامه اقتباسی از پژوهش‌های فام و تیلور (۱۹۹۰) در حوزه‌ی پیشرفت تحصیلی است و شامل ٤۸ گویه می‌باشد. درروش نمره‌گذاری، هر گویه دارای ۵ پاسخ می‌باشد که در مقوله‌های هیچ، نمره ۱؛ کم، نمره۲؛ تا حدی، نمره ۳؛ زیاد، نمره ٤ و خیلی زیاد، نمره ۵ تعلق می‌گیرد و در ۱۱ سؤال که به صورت منفی می‌باشد روش نمره‌گذاری برعکس می‌باشد. حداکثر امتیاز قابل کسب ۲٤۰ و حداقل امتیاز ٤۸ می‌باشد. مرادیان (۱۳۹۲) روایی آن از طریق روایی محتوایی توسط کارشناسان و متخصصان مورد تائید قرار داده است. مرادیان (۱۳۹۲) پایایی پرسشنامه را با استفاده از ضریب آلفای کرون باخ ۰/۸۲ به دست آورده است. پایایی پرسشنامه در این تحقیق با استفاده از آلفای کرون باخ بررسی شد و ۰/۹۲ به دست آمد که نشان‌دهنده پایایی مناسب می‌باشد.

۳) پرسشنامه علاقه‌مندی به ادامه تحصیل هاشمی پور و همکاران(۱۳۹۰):

1 Azizi

[Downloaded from mail.jnraims.ir on 2026-11-19]

شماره ۳۲،
دوره دوازدهم،
سال ششم،
زمستان ۱۴۰۲
صص ۱-۹

این پرسشنامه ۸ سؤال داشته و هدف آن شناسایی علل علاقه‌مندی به ادامه تحصیل می‌باشد. طیف نمره‌گذاری آن بر اساس طیف لیکرت پنج گزینه‌ای می‌باشد. این پرسشنامه دارای ۸ عامل (هر سؤال یک عامل) می‌باشد که برای اولویت‌بندی آن‌ها باید در صد فراوانی پاسخ‌های تمام افراد نمونه را برای هرکدام از سؤالات (عوامل) محاسبه نمائید و از بیشترین به کمترین اولویت‌بندی نمائید. در پژوهش هاشمی پور و همکاران (۱۳۹۰) روایی صوری و محتوایی، با استفاده ازنظر کارشناسان و اساتید موردسنجش قرار گرفت و تائید گرفت. برای محاسبه پایایی آن با استفاده از آلفای کرون باخ تائید گردید (۰/۸۵).

روش اجرا:

برای گردآوری اطلاعات موردنیاز بعد از انتخاب نمونه ۳۰۳ نفری، ابتدا هدف تحقیق برای آن‌ها بیان شد و پرسشنامه‌های پژوهش در اختیار آن‌ها قرار داده شد و از آن‌ها خواسته شد نظر خود را با دقت بیان کنند و اطلاعات جمع‌آوری شد. برای تحلیل داده‌های این پژوهش از شاخص‌های آمار توصیفی شامل میانگین، خطای معیار، تحلیل واریانس چند متغیری و ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندمتغیری استفاده شد.

- **روایی و پایایی:**

به‌منظور تعیین روایی پرسشنامه از روایی ظاهری، محتوایی و سازه استفاده شد. در روایی ظاهری پرسشنامه‌ها قبل از توزیع توسط پژوهش‌گر، چند نفر از اعضای نمونه و برخی خبرگان دانشگاهی و مسئولین مرتبط با موضوع نقش شبکه‌های اجتماعی در پیشرفت تحصیلی و علاقه‌مندی به تحصیل دانش‌آموزان مقطع ابتدایی موردبررسی قرار گرفت. در روایی محتوایی در قالب یک روش دلفی و با کمک فرم‌های CVR و CVI و به کمک ده نفر از خبرگان شامل خبرگان دانشگاهی، چند نفر از آزمودنی‌ها و ... محتوای پرسشنامه ازنظر سؤال‌های اضافی و یا اصلاح سؤال‌ها موردبررسی قرار گرفت. فرم CVI نشان داد که همه سؤال‌ها از نقطه‌نظر ساده بودن، واضح بودن و مربوط بودن و وضعیت مناسبی برخوردارند (میزان این ضریب برای هر یک از سؤال‌ها بالاتر از۰/۷۹ بود)؛ هم‌چنین با توجه به اینکه مقدار CVR برای همه سؤال‌ها بالای۰/۶۲به دست آمد هیچ سؤالی نیاز به حذف شدن نداشت. در مورد روایی سازه نیز از دو نوع روایی همگرا و واگرا با کمک نرم‌افزار Smart-Pls ۳ استفاده شد. در بررسی روایی همگرا یافته‌ها نشان داد ضرایب معناداری تمام بارهای عاملی بزرگ‌تر از۲/۵۸ بود (آماره تی) یعنی تمامی بارهای عاملی با اطمینان ۹۹ در صد معنادار بود، مقادیر تمام بارهای عاملی نیز بالای ۰/۵ بود (رابطه متغیر آشکار و پنهان)، میانگین واریانس استخراج شده (AVE) همه مؤلفه‌ها بالای ۰/۵ بود و همین‌طور پایایی ترکیبی همه مؤلفه‌ها بزرگ‌تر از میانگین واریانس استخراج‌شده آن بود؛ لذا می‌توان گفت که روایی همگرای سازه‌های مدل تائید می‌شوند. در بررسی روایی واگرا نیز از آزمون فورنل و لارکر (این آزمون روایی واگرا (تشخیصی) را در سطح متغیرهای پنهان با استفاده از ماژولی که در نرم‌افزار Smart-Pls ۳ تعریف شده می‌سنجد) و آزمون بار عرض (این آزمون روایی واگرا را در سطح متغیرهای مشاهده‌پذیر توسط ماژولی که در نرم‌افزار Smart-Pls۳ تعریف شده می‌سنجد) استفاده شد.

در این پژوهش پایایی از طریق ضریب آلفای کرون باخ و پایایی ترکیبی محاسبه می‌شود. مقادیر این دو ضریب برای همه متغیرهای پژوهش بالای ۰/۷ به دست آمد که نشان‌دهنده پایا بودن ابزار اندازه‌گیری بود. ضرایب پایایی و روایی ذکرشده برای پرسشنامه‌ها در جدول زیر قابل‌مشاهده است.

جدول ۱- اطلاعات پرسشنامه و محاسبه روایی و پایایی ابزار

مؤلفه	آلفای کرون باخ	CR	AVE	MSV	ASV	۱	۲	۳
۱-شبکه‌های اجتماعی	۰/۸۱	۰/۸۲۵	۰,۵۷	۰,۴۳	۰,۲۵	۰,۵۵	----	---
۲-پیشرفت تحصیلی	۰/۷۵	۰/۸۶۹	۰,۶۲	۰,۴۷	۰,۲۹	.۰۵۱	۰,۶۱	----
۳-علاقه‌مندی به تحصیل	۰/۸۲	۰/۸۷۱	۰,۵۵	۰,۴۱	۰,۲۲	۰,۵۴	۰,۵۸	۰,۶۴

[Downloaded from mail.jnraims.ir on 2026-11-19]

شماره ۳۲،
دوره دوازدهم،
سال ششم،
زمستان ۱۴۰۲
صص ۱-۹

با توجه به جدول فوق می‌توان گفت: پایایی ابعاد مورد تائید است زیرا آلفای کرون باخ و ضریب پایایی ترکیبی بالای ۰,۷ است و همچنین AVE>0.5 است، روایی همگرا مورد تائید است زیرا CR>0.7؛ CR>AVE؛ AVE>0.5 و همین‌طور روایی واگرا نیز مورد تائید است زیرا MSV[1] < AVE و ASV[2] < AVE .

تجزیه تحلیل داده‌ها با روش‌های آماری زیر انجام شد:

الف) در آمار توصیفی متغیرهای پژوهش از میانگین، انحراف معیار، چولگی و کشیدگی بهره گرفته شد.

ب) در آمار استنباطی از همبستگی پیرسون و رگرسیون چندمتغیره با نرم‌افزار SPSS-V.23 استفاده شد.

۳- یافته‌ها

شبکه‌های اجتماعی در پیشرفت تحصیلی و علاقه‌مندی به تحصیل دانش‌آموزان مقطع ابتدایی نقش دارد.

برای بررسی فرضیه فوق از آزمون رگرسیون چندمتغیره استفاده می‌شود. نتایج مربوط به تحلیل واریانس چندمتغیره (MANOVA) در جدول زیر آورده شده است.

جدول ۲- آزمون‌های چندمتغیره

اثر		مقدار	F	درجه آزادی فرضیه	درجه آزادی خطا	Sig.	توان مشاهده‌شده
عرض از مبدأ	اثر پیلای	۰,۹۷۸	٦۲۰,۱۳۲	٦	۱۲٤	۰,۰۰۰	۱,۰۰
	لاندای ویکز	۰,۰۳٦	٦۲۰,۱۳۲	٦	۱۲٤	۰,۰۰۰	۱,۰۰
	اثر هتلینگ	۳۰,٤۰۰	٦۲۰,۱۳۲	٦	۱۲٤	۰,۰۰۰	۱,۰۰
	بزرگترین ریشه روی	۳۰,٤۰۰	٦۲۰,۱۳۲	٦	۱۲٤	۰,۰۰۰	۱,۰۰
نقش شبکه‌های اجتماعی	اثر پیلای	۱,٤۷۲	۱,۸۷۳	۱۳۲	۷٦٤	۰,۰۰۰	۱,۰۰
	لاندای ویکز	۰,۱٤٥	۲,۱٤۰	۱۳۲	۷۱۸	۰,۰۰۰	۱,۰۰
	اثر هتلینگ	۲,۷۹۳	۲,٥٤٦	۱۳۲	۷۲٤	۰,۰۰۰	۱,۰۰
	بزرگترین ریشه روی	۱,۷٦٤	۱۰,۲۱٤	۲۲	۱۲۸	۰,۰۰۰	۱,۰۰

در این مورد، نقش شبکه‌های اجتماعی مقدار اثر پیلای برابر با ۰,۹۷۸ و مقدار F برابر با ٦۲۰,۱۳۲ را داراست. این مقدار در سطح ۵٪ معنی‌دار است، زیرا p-مقدار ۰,۰۰۰ است. بنابراین، ما فرضیه صفر مبنی بر اینکه مقدار نقش شبکه‌های اجتماعی در پیشرفت تحصیلی و علاقه‌مندی به تحصیل دانش‌آموزان مقطع ابتدایی یکسان است را رد می‌کنیم.

توان مشاهده‌شده

در این فرضیه، مقدار توان مشاهده‌شده برابر ۰,۳۳ می‌باشد، و این یعنی ما ۳۳٪ نقش شبکه‌های اجتماعی را می‌توانیم رد کنیم.

آزمون همگنی::

نتیجه این آزمون در جدول زیر ارائه‌شده است.

جدول ۳- آزمون لوین برای برابری واریانس خطا

	آماره لوین	درجه آزادی ۱	درجه آزادی ۲	Sig.
پیشرفت تحصیلی	۲,۲۲۰	۱۸	۱۲۸	۰,۰۰۸
علاقه‌مندی به تحصیل	۱,٤۹۲	۱۸	۱۲۸	۰,۰۰٦

1 Maximum Shared Squared Variance (MSV)
2 Average Shared Squared Variance (ASV)

[Downloaded from mail.jnraims.ir on 2026-11-19]

شماره ۳۲،
دوره دوازدهم،
سال ششم،
زمستان ۱۴۰۲
صص ۱-۹

با توجه به جدول فوق، در سطح ۰,۰۶، واریانس خطای متغیرهای وابسته در بین متغیر مستقل برابر است.

آزمون بین اثرات گروهی:

در جدول زیر، نتایج این آزمون آورده شده است.

جدول ٤- آزمون‌های اثرات بین گروهی

منبع	متغیر وابسته	مجموع مربعات نوع III	درجه آزادی	میانگین مربع	F	Sig.	توان مشاهده‌شده
مدل تصحیح‌شده	علاقه‌مندی به تحصیل	٥٣,٥١١	٢٢	٢,٤١٢	٥,٧٧٤	٠,٠٠٠	١,٠٠٠
	پیشرفت تحصیلی	٤١,١٢٧	٢٢	١,٨٦٧	٣,٨٤٩	٠,٠٠٠	١,٠٠٠
عرض از مبدأ	علاقه‌مندی به تحصیل	٩٠٢,٧٣١	١	٩٠٢,٧٣١	٢١٤٧,٧١٦	٠,٠٠٠	١,٠٠٠
	پیشرفت تحصیلی	٧٩٣,٢٠٥	١	٧٩٣,٢٠٥	١٦٣٧,٧١٤	٠,٠٠٠	١,٠٠٠
شبکه‌های اجتماعی	علاقه‌مندی به تحصیل	٥٣,٥٠٦	٢٢	٢,٤١٢	٥,٨٦٦	٠,٠٠٠	١,٠٠٠
	پیشرفت تحصیلی	٤١,١٢٨	٢٢	١,٨٤٩	٣,٨٥٢	٠,٠٠٠	١,٠٠٠
خطا	علاقه‌مندی به تحصیل	٥٣,٣٦٢	١٢٨	٠,٤١٠			
	پیشرفت تحصیلی	٦١,٥٤١	١٢٨	٠,٤٨٢			
مجموع	علاقه‌مندی به تحصیل	٢١١٨,٦٥٧	١٥١				
	پیشرفت تحصیلی	١٨٨٤,٣٥٦	١٥١				
مجموع تصحیح شده	علاقه‌مندی به تحصیل	١٠٦,٨٧٦	١٤٨				
	پیشرفت تحصیلی	١٠٢,٦٢٧	١٤٨				

در هر دو مورد پیشرفت تحصیلی و علاقه‌مندی به تحصیل سطح معناداری کمتر از ۰,۰۵ است؛ بنابراین، فرضیه صفر را می‌توان رد کرد. به‌عبارت دیگر، ***شبکه‌های اجتماعی در پیشرفت تحصیلی و علاقه‌مندی به تحصیل دانش‌آموزان مقطع ابتدایی نقش دارد.***

٤- بحث و نتیجه‌گیری

در تبیین یافته‌های پژوهش می‌توان گفت شبکه‌های اجتماعی به‌عنوان یکی از ابزارهای ارتباطی و آموزشی بسیار مهم شناخته می‌شوند. این شبکه‌ها امکانات فراوانی را برای افراد فراهم می‌کنند تا به اشتراک‌گذاری اطلاعات، تبادل نظرات، ارتباط با دیگران و دسترسی به منابع آموزشی را فراهم کنند(رمضان و همکاران،۲۰۲۳). در مورد دانش‌آموزان مقطع ابتدایی نیز، شبکه‌های اجتماعی می‌توانند نقش بسیار مهمی در پیشرفت تحصیلی و علاقه‌مندی به تحصیل آن‌ها داشته باشند. این شبکه‌ها می‌توانند به‌عنوان یک فضای آموزشی فراگیر و جذاب برای کودکان عمل کنند و به آن‌ها کمک کنند تا مفاهیم درسی را به‌صورت جذاب‌تر و بازتر فرا بگیرند(آستاتکه و همکاران،۲۰۲۳). دانش‌آموزان می‌توانند اطلاعات و مطالب آموزشی را در شبکه‌های اجتماعی به اشتراک بگذارند و از تبادل نظرات و تجربیات دیگران استفاده کنند. شبکه‌های اجتماعی می‌توانند فضایی برای دسترسی به منابع آموزشی متنوع و جذاب فراهم کنند، که به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا مفاهیم را بهتر و سریع‌تر فهمیده و یاد بگیرند(دهقان منشادی و همکاران،۱٤۰۱). دانش‌آموزان می‌توانند در شبکه‌های اجتماعی با دوستان و همکلاسی‌های خود همکاری کنند، تمرین‌ها و مسائل را باهم حل کنند و با یکدیگر به یادگیری کمک کنند. فعالیت در

[Downloaded from mail.jnraims.ir on 2026-11-19]

شماره ۳۲،
دوره دوازدهم،
سال ششم،
زمستان ۱۴۰۲
صص ۱-۹

شبکه‌های اجتماعی و دریافت بازخوردهای مثبت می‌تواند انگیزه و علاقه دانش‌آموزان به تحصیل را افزایش دهد و آن‌ها را به پیشرفت تحصیلی تشویق کند(سینایی و همکاران،۱٤۰۰). فعالیت در شبکه‌های اجتماعی می‌تواند به دانش‌آموزان کمک کند تا مهارت‌های اجتماعی، همکاری، خلاقیت و حل مسائل خود را تقویت کنند که این مهارت‌ها در تحصیلات وزندگی روزمره آن‌ها بسیار مفید هستند(عزیزی و همکاران،۲۰۱۹).

همچنین بر اساس یافته‌های این پژوهش می‌توان گفت که شبکه‌های اجتماعی می‌توانند به علاقه‌مندی به تحصیل ارتباط داشته باشند. در شبکه‌های اجتماعی، دانش‌آموزان می‌توانند اطلاعات و مطالب آموزشی را با یکدیگر به اشتراک بگذارند و از تبادل نظرات و تجربیات دیگران استفاده کنند. این فعالیت می‌تواند علاقه‌مندی به یادگیری و دستیابی به دانش جدید را تقویت کند(دهقان منشادی و همکاران،۱٤۰۱). شبکه‌های اجتماعی می‌توانند فضایی برای دسترسی به منابع آموزشی متنوع و جذاب فراهم کنند، که به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا مفاهیم را بهتر و سریع‌تر فهمیده و یاد بگیرند. این امکانات می‌توانند علاقه‌مندی به مطالعه و یادگیری را افزایش دهند(میشرا،۲۰۲۰). در شبکه‌های اجتماعی، دانش‌آموزان می‌توانند با دوستان و همکلاسی‌های خود همکاری کنند، تمرین‌ها و مسائل را باهم حل کنند و با یکدیگر به یادگیری کمک کنند. این نوع همکاری می‌تواند علاقه‌مندی به تحصیل را تقویت کند(میرعالی و همکاران،۱۳۹۹). فعالیت در شبکه‌های اجتماعی و دریافت بازخوردهای مثبت می‌تواند انگیزه و علاقه دانش‌آموزان به تحصیل را افزایش دهد و آن‌ها را به پیشرفت تحصیلی تشویق کند(سینایی و همکاران،۱٤۰۰). بنابراین، استفاده مناسب و هوشمندانه از شبکه‌های اجتماعی می‌تواند به بهبود تحصیلات و علاقه‌مندی دانش‌آموزان مقطع ابتدایی کمک کند و زیرساخت‌های مناسب برای پرورش نگرش‌های مثبت و خودآگاهی در آن‌ها فراهم سازد.

در زمینه پژوهش حاضرکه همان شبکه‌های اجتماعی، پیشرفت تحصیلی و علاقه‌مندی به تحصیل دانش‌آموزان مقطع ابتدایی می‌باشد، می‌توان پیشنهادهای کاربردی زیر را در نظر گرفت:

- ایجاد گروه‌های مطالعه مجازی در شبکه‌های اجتماعی برای دانش‌آموزان مقطع ابتدایی، می‌تواند به آن‌ها کمک کند تا با دوستان و همکلاسی‌های خود در مورد مطالب آموزشی بحث کنند و یادگیری را تقویت کنند.

- تشویق دانش‌آموزان به استفاده از منابع آموزشی تعاملی مانند ویدئوها، بازی‌های آموزشی و نرم‌افزارهای آموزشی در شبکه‌های اجتماعی، می‌تواند علاقه آن‌ها به یادگیری را افزایش دهد.

-تشویق دانش‌آموزان به اشتراک‌گذاری تجربیات و دانش‌های خود با دیگران در شبکه‌های اجتماعی، می‌تواند به آن‌ها انگیزه بیشتری برای یادگیری بدهد.

-تشویق دانش‌آموزان به پرسیدن سؤالات و پاسخ دادن به سؤالات دیگران در مورد مطالب آموزشی در شبکه‌های اجتماعی، می تواند باعث تقویت تفکر پژوهشی و علاقه‌مندی به یادگیری شود.

-نظارت مناسب بر فعالیت‌های دانش‌آموزان در شبکه‌های اجتماعی، به‌منظور حفظ فضای آموزشی و جلوگیری از سوءاستفاده، بسیار حائز اهمیت است.

منابع

دهقان منشادی, منصور, مروستی نیا, همتی. (۱٤۰۱). اثربخشی یادگیری سیار مبتنی بر شبکه‌های اجتماعی بر راهبردهای یادگیری خودتنظیم، بهزیستی تحصیلی و انگیزش پیشرفت دانش‌آموزان پایه ششم ابتدایی شهرستان مروست. *مطالعات بین رشته ای در آموزش*, *۱*(۱).

سینایی، سیدعطاالله، و موسوی مشهدی، سارا. (۱٤۰۰). تحلیل جامعه شناختی اثر فضای مجازی بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان. نوآوری و ارزش آفرینی، ۱۰(۲۰)، ۹۵-۱۰٦.

[Downloaded from mail.jnraims.ir on 2026-11-19]

شماره ۳۲،
دوره دوازدهم،
سال ششم،
زمستان ۱۴۰۲
صص ۱-۹

موسی کلایی، فلاح، عالمه، خان محمدی اطاقسرا، همایونی، صادقی، جمال. (۱٤۰۰). روابط ساختاری بین ناگویی هیجانی و اشتیاق تحصیلی با میانجیگری وابستگی به شبکه‌های اجتماعی و سلامت روانی. *اندیشه های نوین تربیتی*، *۱۸* (۲)، ۱۳۷-۱۵۳.

گلکار، مریم. (۱٤۰۲). رابطه خود تنظیمی و هوش هیجانی و اعتماد به نفس با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان. کنفرانس بین المللی پژوهش های مدیریت و علوم انسانی در ایران.

مرادیان (۱۳۹۲) پایایی پرسشنامه را با استفاده از ضریب آلفای کرون باخ ۰/۸۲ به دست آورده است. پایایی پرسشنامه در این تحقیق با استفاده از آلفای کرون باخ بررسی شد و ۰/۹۲ به دست آمد که نشان‌دهنده پایایی مناسب می‌باشد.

میرعالی سعیده سادات، بلیاد محمدر ضا، میرعالی سیده ن صیبه. (۱۳۹۹). شنا سایی نقش میانجی تک والد بودن در رابطه با استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و اشتیاق تحصیلی در دانش‌آموزان دختر متوسطه.

نامداری، وحیده (۱۳۹٤).نقش واسطه‌ای درگیری تحصیلی در ارتباط میزان و نگرش به استفاده از شبکه‌های اجتماعی با عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان سال سوم دبیرستان منطقه ۵ شهر تهران در سال تحصیلی ۹٤-۹۳ . پایان نامه کا شنا سی ارشد دانشگاه تهران

هاشمی پور مریم السادات، نوابی نادر، سرداری الهه. عوامل مؤثر بر تمایل به ادامه تحصیل در رشته‌های مختلف تخصصی در دانشجویان دانشکده‌های دندانپز شکی کرمان، رفسنجان و زاهدان. مجله ایرانی آموزش در علوم پز شکی. ۱۳۹۰; ۱۱ (۸) ۹۷۹-۹۸۲:

الیا سی، مهدیون، رفیعی. (۱٤۰۲). رابطه میزان ا ستفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و پیوند با مدر سه با عملکرد تح صیلی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه. *رفتار مثبت در سازمانهای آموزشی*، *۱* (۱).

Astatke, M., Weng, C., & Chen, S. (2023). A literature review of the effects of social networking sites on secondary school students' academic achievement. *Interactive Learning Environments*, *31*(4), 2153-2169.

Azizi, S. M., Soroush, A., & Khatony, A. (2019). The relationship between social networking addiction and academic performance in Iranian students of medical sciences: a cross-sectional study. *BMC psychology*, *7*, 1-8.

Caratıquıt, K. D., & Caratıquıt, L. J. C. (2023). Influence of social media addiction on academic achievement in distance learning: Intervening role of academic procrastination. *Turkish Online Journal of Distance Education*, *24*(1), 1-19.

Mishra, S. (2020). Social networks, social capital, social support and academic success in higher education: A systematic review with a special focus on 'underrepresented'students. *Educational Research Review*, *29*, 100307.

Ramzan, M., Bibi, R., & Khunsa, N. (2023). Unraveling the Link between Social Media Usage and Academic Achievement among ESL Learners: A Quantitative Analysis. *Global. Educational Studies Review, VIII*, 407-421.

[Downloaded from mail.jnraims.ir on 2026-11-19]

فصلنامه رویکردهای پژوهشی نو در علوم مدیریت

شماره ۳۲،
دوره دوازدهم،
سال ششم،
زمستان ۱۴۰۲
صص ۱-۹

Investigating the Role of Social Networks in the Academic Progress and Interest in Education of Primary School Students

Marziyeh Tavakoli[1], Mohamad Kikhaei Afosi[2], Sajjad Hatami Darani[3], Mojtaba Heydari Darani[4]

Abstract

The present study was conducted with the aim of investigating the role of social networks in the academic progress and interest in education of primary school students. The research method was quantitative according to the applied purpose, according to the type of data, cross-sectional according to the time of data collection, and descriptive-correlation according to the method of data collection or the nature and method of the research. The statistical population of this research includes the parents of primary school students in District 12 of Tehran, 303 of whom were selected as the sample size through staged cluster sampling. In order to collect the required data, the standard questionnaires of Namdari's virtual social network questionnaire (2014), Pham and Taylor's (1994) educational progress, Hashmipour et al.'s (2015) interest in continuing education were used. In order to calculate validity, content and construct validity were used, and in order to calculate reliability, Cronbach's alpha coefficient and composite reliability coefficient were used, and the results indicated the validity and reliability of the research questionnaires. Descriptive statistics (mean, standard deviation, skewness and kurtosis) and inferential statistics (Pearson correlation and multivariate regression with SPSS-V.23 software) were used to analyze the data. The results of the research indicated that social networks play a role in the academic progress and interest in education of primary school students.

Keywords: Social Networks, Academic Progress, Interest in Lessons, Elementary Students

[1] Ph.D., Department of Curriculum Planning, Islamic Azad University, Roudhen Branch, Roudhen, Iran (Corresponding Author)
[2] Bachelor's student, Department of Educational Sciences, Elementary Education, Islamic Azad University, Khomeini Shahr Branch, Khomeini Shahr, Iran
[3] Bachelor's student, Department of Educational Sciences, Elementary Education, Islamic Azad University, Khomeini Shahr Branch, Khomeini Shahr, Iran
[4] Bachelor's student, Department of Educational Sciences, Elementary Education, Islamic Azad University, Khomeini Shahr Branch, Khomeini Shahr, Iran

[Downloaded from mail.jnraims.ir on 2026-11-19]